

เรื่อง ตั้วขาว

รายละเอียด

ตั้วขาว ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cratoxylum formosum* (Jacq.) Benth. & Hook.f. ex Dyer (*Cratoxylum formosum* subsp. *formosum*) ปัจจุบันจัดอยู่ในวงศ์ตั้ว (HYPERICACEAE)

สมุนไพรรูตั้วขาว มีชื่อท้องถิ่นอื่น ๆ ว่า แต้้วหิน (ลำปาง), ผักเตา เต่า (เลย), ตั้วส้ม (นครราชสีมา), กวยโซง (กาญจนบุรี), ตาว (สตูล), ตั้วแดง ตั้วยาง ตั้วเลือด ตั้วเหลือง (ภาคเหนือ), ตั้วเหลือง (ภาคกลาง), แต้้ว (ภาคใต้), ผักตั้ว เป็นต้น

หมายเหตุ : ต้นตั้วขาว (ผักตั้ว) ชนิดที่กล่าวถึงในบทความนี้ (สามารถรับประทานได้) เป็นพรรณไม้คนละชนิดกันกับต้นตั้วขน หรือ ตั้วหนาม (ไม่สามารถรับประทานเป็นผักได้) ซึ่งมีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Cratoxylum formosum* subsp. *pruniflorum* (Kurz) Gogelein อ่านเพิ่มเติมได้ที่บทความ ตั้วขน

ลักษณะของตั้วขาว

ต้นตัวขาว จัดเป็นไม้ยืนต้นผลัดใบขนาดกลาง มีความสูงของต้นเฉลี่ยประมาณ 3-12 เมตร และอาจสูงได้ถึง 35 เมตร เรือนยอดเป็นทรงพุ่มกลม โคนต้นมีหนาม กิ่งก้านเรียว ส่วนกิ่งอ่อนมีขนนุ่มอยู่ทั่วไป เปลือกลำต้นเป็นสีน้ำตาลแดง แตกล่อนเป็นสะเก็ด ส่วนเปลือกด้านในเป็นสีน้ำตาลแกมเหลือง ลำต้นมีน้ำยางสีเหลืองปนแดง ซึมออกมาเมื่อถูกตัดหรือเกิดแผล ขยายพันธุ์วิธีการใช้เมล็ด เป็นต้นไม้ที่ทนแล้งได้ดี พบได้ทางภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และทางภาคใต้ตอนเหนือ โดยจะขึ้นตามป่าดิบแล้ง ป่าโปร่ง ป่าเต็งรัง ป่าตามเชิงเขา และตามป่าเบญจพรรณ

ใบตัวขาว ใบเป็นใบเดี่ยวออกเรียงข้ามกัน ลักษณะของใบเป็นรูปวงรีแกมรูปไข่กลับ หรือเป็นรูปขอบขนาน ปลายใบมนหรือแหลม โคนใบสอบเรียว ส่วนขอบใบโค้งเรียบ ใบมีขนาดกว้างประมาณ 2.5-4.5 เซนติเมตร และยาวประมาณ 3-13 เซนติเมตร ผิวใบทั้งสองด้านมีขนละเอียด ใบเมื่ออ่อนจะเป็นสีชมพูอ่อนถึงสีแดง เรียบและเป็นมันวาว โดยในช่วงฤดูหนาวจะเห็นเรือนพุ่มทั้งหมดเป็นสีชมพูอ่อน ใบแก่เป็นสีเขียวสด เรียบ เกลี้ยง หลังใบบนเป็นมัน ส่วนท้องใบมีต่อมกระจายอยู่ทั่วไป ใบแก่เป็นสีแดงหรือสีแดง มีเส้นข้างใบประมาณ 7-10 คู่ โดยจะโค้งจรดกันใกล้ขอบใบ และมีก้านใบยาวประมาณ 0.6-1.6 เซนติเมตร

ดอกตัวขาว ออกดอกเป็นช่อแบบกระจุกตามกิ่งเหนือรอยแผลของใบ กลีบดอกเป็นสีขาวอมสีชมพูอ่อนถึงสีแดง กลีบดอกมีกลิ่นหอมอ่อน ๆ ออกตามซอกใบ หลุดร่วงได้ง่าย ดอกมีอยู่ 5 กลีบ เมื่อดอกบานจะขยายออกประมาณ 1.2 เซนติเมตร ก้านดอกเรียวเล็กและมีก้านเล็ก ๆ ที่ฐานกลีบด้านใน ดอกมีเกสรตัวผู้สีเหลือง สั้น ๆ อยู่จำนวนมาก ก้านเกสรเชื่อมติดกันเป็นกลุ่ม 3 กลุ่ม ส่วนเกสรตัวเมีย ก้านเกสรเป็นสีเขียวอ่อนมี 3 อัน และมีรังไข่อยู่เหนือวงกลีบ ดอกมีกลีบเลี้ยง 5 กลีบ สีเขียวอ่อนปนสีแดง โดยจะออกดอกในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนพฤษภาคม

ผลตัวขาว ผลเป็นแบบแห้งและแตกได้ ลักษณะของผลเป็นรูปไข่แกมรูปกระสวย ผิวผลมีนวลสีขาว ผลเมื่อแก่จะเป็นสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลดำ ลักษณะของผลเป็นแบบแคปซูล ปลายแหลม ผิวเรียบและแข็ง มีขนาดกว้างประมาณ 0.4-0.6 เซนติเมตร และยาวประมาณ 1.3-1.8 เซนติเมตร และจะแตกออกเป็น 3 แฉกเมื่อแก่ ภายในผลมีเมล็ดสีน้ำตาล ส่วนที่ฐานดอกมีกลีบเลี้ยงยังคงอยู่

สรรพคุณของตัวขาว

1. ช่วยบำรุงโลหิต ฟอกโลหิต (ยอด, ใบอ่อน, ดอก, เถา)
2. เปลือกต้นนำมาต้มกับน้ำกินแก้ธาตุพิการ (เปลือกต้น)
3. ช่วยแก้ประดง (ยอด, ใบอ่อน, ดอก, เถา)
4. ฝักตัวเป็นฝักที่มีวิตามินเอสูง จึงมีสรรพคุณช่วยป้องกันไม่ให้เด็กเป็นตาบอดกลางคืน และโรคตาไก่
5. ช่วยขับลม (ยอด, ใบอ่อน, ดอก, เถา)

6. รากและใบ ใช้ต้มกับน้ำกินเป็นยาแก้อาการปวดท้อง (รากและใบ)
7. ใช้รากผสมกับรากปลาไหลและหัวเห็ดห่ม นามาต้มกับน้ำดื่มวันละ 3 ครั้งเป็นยาขับปัสสาวะ แก้อาการปัสสาวะขัด (ราก)
8. แก่นและลำต้น ใช้แช่กับน้ำดื่ม ช่วยแก้ปวดเลือด หรืออาการเลือดไหลไม่หยุด (แก่นและลำต้น)
9. ต้นและยางจากเปลือกต้น ใช้ทาแก้อาการคัน (ยาง)
10. เปลือกและใบ นำมาตำผสมกับน้ำมันมะพร้าว ใช้ทารักษาโรคผิวหนังบางชนิด (เปลือกและใบ)
11. น้ำยางจากต้น ใช้ทารักษารอยแตกของสันเท้าได้ (ยาง)
12. ช่วยแก้อาการปวดตามข้อ แก้ไขข้อพิการ (ยอด, ใบอ่อน, ดอก, เถา)
13. มีงานวิจัยเรื่องการทดลองสารที่พบจากใบผิวตัวขน โดยพบว่ามีฤทธิ์ในการต้านมะเร็งระดับได้ และยังไม่ทำลายเซลล์ปกติอีกด้วย แต่งานวิจัยดังกล่าวยังไม่เสร็จสิ้นพอที่จะเอาไปใช้ต่อยอดในเชิงพาณิชย์ได้ จึงสรุปได้แต่เพียงว่า การรับประทานผักตัวเป็นประจำจะช่วยยับยั้งเซลล์มะเร็งระดับได้ (ใบ)

ประโยชน์ของตัวขาว

1. ยอดอ่อน ใบอ่อน และดอกอ่อนของตัวขาวหรือผักตัวใช้รับประทานเป็นผักสดร่วมกับลาบ ก้อย น้ำตก แจ่ว ชุปหน่อไม้ น้ำพริก น้ำพริกปลาร้า ขนมหจิม หมี่กะทิ เมี่ยงญวน แหนมเนืองเวียดนาม หรือจะนำไปประกอบอาหาร เช่น ใส่ต้มหรือแกงต่าง ๆ เพื่อใช้ปรุงรสเปรี้ยวแทนการใช้มะนาว เช่น แกงเห็ด แกงปลา
2. ดอกอ่อน ใช้ทำซूपหรือยำได้ แต่จะนิยมใช้ตัวขาวมากกว่าตัวขน เพราะตัวขาวมีรสชาติขมและฝาดน้อยกว่าตัวขน
3. สารสกัดด้วยน้ำของตัวขนมีฤทธิ์ช่วยกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกันให้กับปลาไนล์ โดยปลาไนล์ที่เลี้ยงด้วยอาหารที่ผสมด้วยสารสกัดตัวขน (อัตราส่วน 1.5% (w/w)) จะมีภูมิคุ้มกันแบบไม่จำเพาะ (Nonspecific immune response) สูงขึ้น
4. สารสกัดจากผักตัว (ยอดอ่อน) ที่เข้ากระบวนการสกัดผสมกับเอทานอล (และขั้นตอนอีกหลายขั้นตอน) จนได้สารจากผักตัวที่ชื่อว่า "คอลโรจินิกเอซิก" สามารถนำไปใช้ยับยั้งกลิ่นหืนของอาหารได้เป็นอย่างดี (งานวิจัยของ นิสิตโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)
5. ไม้ตัวขาวสามารถนำมาใช้ในการก่อสร้าง ทำโครงสร้างบ้าน สร้างชื่อบ้าน ทำกระดานพื้น สร้างรั้ว ทำเสาเข็ม ทำด้ามเครื่องมือ จอบ เสียม เครื่องตกแต่งภายในเรือน กระสวยทอผ้า ทำหีบใส่ของ ฯลฯ

คำสำคัญ : ตัวขาว

ที่มา : <https://medthai.com/>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-06-01

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1629&code_db=610010&code_type=01

The Office Of Academic Resource Information And Technology